Anul VII. Nr. 12. Cluj 30 Martie 1932 3 Lei exemplarul

Chemarea Tinerimei Române

ABONAMENT ANUAL
Pe un an . . . . . Lei 200.—
Pe un jumătate an . . . . . Lei 100.—
Autorităţi şi instituţiuni . . . . . Lei 500.—
In streinătate dublu.

ANUNŢURI DUPĂ TARIF SE PRIMESC LA ADMINISTRAŢIA ZIARULUI CLUJ, STRADA REGINA MARIA No. 36

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA: Cluj, Strada Regina Maria No. 36. Telefon 7-60.

Congresul provincial al partidului naţional-ţărănesc din Ardeal şi Banat

— Au participat peste 300 de delegaţi ai judeţelor —

Marele discurs al Dlui Dr. Alex. Vaida Voevod

In ziua de 28 Martie a avut loc congresul regional al partidului naţional-ţărănesc din Ardea şi Banat la care au participat toţi fruntaşii partidului şi reprezentanţii tuturor judeţelor de dincoace de munţi Congresul a fost prezidat de Dl Dr. Alexandru Vaida-Voevod. După deschiderea congresului, a luat cuvântul Dl Ghiţă Crişan, secretarul general, care a dat cetire unui documentat raport asupra activităţii partidului în răstimpul dela ultimul congres până astăzi, prezentând toate faptele politice de valoare istorică îndeplinite de partidul nostru, printre care cel mai important este marele act al restauraţiei.

Dl Dr. Aexandru Vaida-Voevod a ţinut un magistral discurs politic, care prin declaraţiunile ce le cuprinde este menit a da o nouă îndrumare vieţii publice şi a fixa în conştiinţa cetăţenească adevărurile fundamentale, care trebue să troneze la consolidarea Statului român întregit.

Dsa consecvent unei tradiţii de luptă pentru afirmarea crezurilor democratice a dat cu toată puterea intuiţiei sale politice expresiune principiul prevalenţei politicului asupra economicului. Toate problemele de ansamblu care frământă viaţa noastră de Stat, şi-au găsit o firească rezolvare, cu francheţa caracteristică ilustrului Ardelean. Descentralizarea, spinoasa chestie confesională, conflictul între generaţii, problema partidelor politice, etc. tot ce constitue preocupare centrală pentru un om de Stat modern, au fost armonizate într'o impresionantă sinteză.

Dl Ştefan Cicio Pop a avut deasemenea accente înălţătoare de mare tribun, sintetizând cu vigoarea verbului său întreaga atmosferă de cald entuziasm, omagiind pe d-l Vaida-Voevod ca om politic cu ocaziunea împlinirii vârstei de 60 de ani.

Dl Adam Popa, într'un discurs plin de vigoare tinerească, a fixat rolul tineretului chemărist în trecut şi misiunea sa în viitor, în cadrele partidului naţional-ţărănesc, arătând că indestructibilele temeiuri morale care au format chigul nostru, cât şi idealismul vârstei sunt cea mai bună chezăşie a solidarităţii şi muncii constructive a tinerii generaţii.

Au mai vorbit dnii: Emil Haţieganu, în chestia modificării statutelor, în ceeace priveşte alegerea preşedintelui şi-a comitetului regional; Dumitru Manu despre chestiuni bisericeşti, şi Augustin Popa în chestia conflictului dintre chemăriştii şi acţioniştii.

Partea generală a congresului s'a încheiat cu sărbătorirea Basarabiei dela a cărei unire cu patria mumă s'au împlinit 14 ani.

Discursul Dlui Vaida Voevod

D .Vaida-Voevod primit cu îndelungate şi puternice aplauze rosteşte următorul discurs:

ONORAT CONGRES,

Veacuri întregi am trăit în suferinţe, dar zile grele ca acuma, par'că nici odată n'am avut. O răspundere grea apasă pe toţi cei dela conducerea ţării.

In vremea faodalizmului şi mai târziu s'au ivit în modestele case româneşti oamenii, cari au luat iniţiativa luptei, încălziţi de focul sacru al nădejdii, cucerind sufletele. Aveau pentru ce să lupte. Pentru libertatea naţională, pentru libertatea cetăţenească, pentru cultură, spre îmbunătăţirea materială şi morală a vieţii. A venit anul istoric 1848. Au luptat pentru emanciparea noastră naţională, au revendicat libertatea cetăţenească. A fost o generaţie mică la număr, dar mare la suflet. (Aplauze). Şi a venit apoi generaţia memorandistă, sporită la număr, mai pregătită, luptând pentru acelaş ideal, şi făcând posibil, ca mai târziu generaţia Unirii să înfăptuiască visul nostru. D-lor, cine ar îndrăsni să spună, că a crezut vr'odată, că va trăi vremea să vadă cu ochii realizată România Mare?! Dar pe când generaţiei din 48 i-a fost dat să-şi vadă realizat idealul numai în parte, generaţiei memorandiste deloc, soartea a vroit, ca Providenţia Divină să binecuvinte generaţia de azi, tineretul de atunci, să-şi vadă realizat visul cu ochii. (Aplauze).

Avem unitatea naţională înfăptuită, libertatea cetăţenească legiferată, votul universal şi reforma agrară realizată, ce-i incumbă generaţiei noastre să facă? Ii incumbă să clădească edificiul trainic, frumos, puternic al noului stat, în semnul libertăţii, a progresului, a independenţei, a strălucirii umane. Să alcătuiască din acest popor un neam ilustru, în mijlocul celorlalte neamuri. (Aprobări generale).

In loc de asta ce vedem? Dela Alba-Iulia anului 1918 încoace par'că asistăm la zidirea unui turn al Babilonului. (Voci: Aşa-i!). In loc de închegarea forţelor, în loc de coheziunea sufletească, în loc să muncim fără deosebire de partide, neam şi lege la desăvârşirea acestei alcătuiri, avem impresia, că nu ne înţelegem cei cari cară apa cu cei ce duc cărămida şi cei ce lucrează cu var, limbile s'au amestecat şi nu putem să terminăm opera noastră de a alcătui fundamentarea solidă şi nebiruită a ţării. (Aplauze prelungite).

Conflictul din sânul tineretului.

Inainte de a trece mai departe, Onorat Congres, vreau să lichidez cu francheţa-mi deplină, aşa zisul conflict dintre tineri şi bătrâni, şi între tineri şi tineri, fermentată de răuvoitorii partidului nostru. **Acest conflict domnilor a chemariştilor şi acţioniştilor se reduce la o supralicitare a sentimentelor de solidaritate în jurul lui Iuliu Maniu.** (Furtunoase aplauze generale. Sala în picioare ovaţionează îndelung). O nobilă ceartă, o emulare, de a servi mai bine şi mai credincios interesele partidului. (Aplauze). Doamne, noi bătrânii, augurii, când ne întâlnim, care nu aveam de multe ori păreri contrare, dar avem întotdeauna înaintea ochilor binele neamului şi al partidului. Nu este nici un simptom de îngrijoorare, trebue să ne felicităm şi să-i felicităm pentru vlaga şi energia, care a izbucnit din sufletele lor. (Aplauze însufleţite). Constat, Onorat Congres, că am avut un rol uşor de îndeplinit, pacificând inimi curate şi bune. (Aplauze).

Trebue să amintesc două nume, cari simbolizează aceasta mişcare, al lui Viorel Tilea (aplauze) şi Cornel Bianu (aplauze) să aduc mulţumitele mele în faţa Dvs. pentru atitudinea lor loială şi pentru punctul lor de vedere în perfectă conglăsuire cu vederile partidului. (Aplauze). Acuzele ce şi le-au aruncat din supărarea reciprocă, nu trebue să lase urme, fiindcă chiar o vorbă grea dela un frate nu doare, şi Tilea cu Chemarea lui şi Bianu cu acţioniştii lui urmăresc un singur scop: menţinerea solidarităţii şi disciplinii din partid. (Aplauze generale, strigăte de să trăiască). Astfel le-a fost uşor să se supună hotărârii comitetului, care este:

Toţi tineri vor păstra contactul cu şefii, de organizaţii judeţene, pentru activitatea lor adoptându-se directive date de centru, astfel ca bătrâni şi tineri să lucreze în bună înţelegere. (Aplauze generale.

Onorat Congres, nu există generaţie tânără sau bătrână. Există energii individuale, cari se manifestă în lupta colectivităţii. Dela tineri aşteptăm să fie meşteri pricepuţi şi energici ai operei, care trebue să o înfăptuim. (Aplauze). Asupra lor cade această sarcină grea şi pentru ca să o îndeplinească vor trebui să câştige vaste şi temeinice cunoştinţi în toate domeniile ştiinţelor politice, economice, financiare şi sociologice. (Aplauze generale). Nu mai merge cu frazeologia (Aplauze). Cu lansarea frazelor improvizate şi nestudiate se primejduieşte existenţa unui stat. (Voci: Aşa este!). Noi suntem îngrijoraţi, ca idealul realizat prin atâtea suferinţi grele să nu-l pierdem cu urmărirea unor loozinci utopice. (Aplauze).

Constatăm, că noi în acest partid am fost mereu, ca într'o singură familie mare. Noi n'am cunoscut excluderile. Din familia asta nu se pot exclude membrii. (Aplauze). Fac deci apel la diferitele grupări şi fracţiuni, ca tot ce a fost să fie uitat, să muncim mai departe, continuând lupta. (Mari aplauze generale, ovaţiuni îndelungate).

Tratamentul maşter faţă de nouile provincii.

Onorat Congres! Intr'una se fac experimentări pe pielea nouilor provincii. Politicianiştii efemeri vor să ne fericească mereu şi să aservească interele lor dorinţelor noastre, ale ardelenilor şi bănăţenilor. (Aplauze).

Cine a învăţat o carte de istorie, ştie, că teritoriul Ardealului, cum era şi sub Daci, întotdeauna, a fost creiat de Dumnezeu în o unitate geografică, iar din acest adevăr rezultă consecinţi de ordin naţional, politic şi moral. Neţinând cont de acest adevăr Habsburgii la timpul său şi guvernele ungureşti mai târziu, Ardealul dispare ca o formaţiune de drept public, dar guvernele ungureşti au fost silite, sub imperativul împrejurărilor, să ia dispoziţii specifice ardeleneşti de ordin administrativ, economic şi legislativ, fiindcă poporul acesta ardelenesc, născut din acest pământ maşter, e aspru, e rezistent, nu-l poţi îndupleca cu una cu două şi dacă nu-i fereşti din cale, mai târziu sau mai curând, te dă la o parte. (Aplauze generale, ovaţiuni). Ciudat lucru, de 10 ani, din cei 14 ani de când suntem în România Mare, noi am trebuit să suportăm acuza, că suntem separatişti. (Proestări).

Şi când ne gândim la soartea Basarabiei, pentru că sunt şi superlativisme în oprimarea provincială. (Aplauze). Basarabia, care în anul 1918 a fost unită, pentru întâia oară, ieri a fost chiar aniversarea... (membrii Congresului se ridică în picioare şi ovaţonează îndelung Basarabia) după ce a fost ruptă în 1812 dela sânul maicii sale, nici chiar omnipotenţa ţaristă nu i-a putut impune un regim centralist şi a fost diriguită după oarecari norme specifice, făcându-se concesii unificării.

Noi suntem autonomişti în suflet (a-

(Urmare pe pag. 2)

© BCUCluj

Discursul Dlui Dr. Al. Vaida Voevod

(Continuare de pe pag. 1)

plauze) detestăm tirănia dela centru (aplauze), dar înţelegem aceasta autonomie aşa, că dela ţăranii dela munte până la orăşeni toţi să poată participa la administrarea şi guvernarea treburilor publice. (Vii aplauze generale).

Nu putem vedea asigurată liniştea ţării, decât făcând să participe pe fiecare cetăţean, în conştiinţa lui, la răspunderile şi beneficiile, cari rezultă din viaţa de stat şi convieţuire. (Aplauze prelungite, strigăte de ura!). Noi vedem marele pericol, care se prezintă prin excluderea masselor populare dela conducerea ţării. (Aplauze).

Sentimente Dinastice ale ardelenilor.

Avem un guvern personal. Noi suntem adânc convinşi în sufletul nostru de sentimentele monarhice, simbolul unităţii noastre îl vedem în Rege. (Aplauze prelungite).

Dar cu firea noastră ardelenească, necioplită, aspră, aşi putea zice mocănească, noi îi spunem: nu ne pricepem la şoapte şi la bizantinisme! (Aplauze generale, sala în picioare ovaţionează îndelung pe orator. Strigăte puternice: Aşa este!). Dacă vei căuta dragoste sinceră, devotament, din care suntem gata să tragem ultimile consecinţi, le vei găsi în **Ardeal.** Nemulţumirile noastre nu mergeau şi nu merg contra Regelui, niciodată noi nu vom rupe solidaritatea din jurul Tronului.

Regretăm însă, că improvizaţia nefericită de azi a degenerat (aplauze) primejduind deoparte Ţara, de altă parte prestigiul Coroanei. (Aplauze puternice). Miniştrii în loc să acopere Coroana, o descoperă mereu, pentru a acoperi slăbiciunea şi nepriceperea lor. La fel deputaţii lor improvizaţi, alergând în dreapta şi în stânga în buimăceala lor, nu se sfiesc să invoace strălucirea Coroanei pentru a acoperi ticăloşiile şi slăbiciunile lor în Cameră şi în afară de Cameră. (Vii aplauze generale).

Acest guvern, cu faţadă quasi constituţională, nu face şi n'a făcut altceva decât să calce legile şi Constituţia, căutând cu lumânarea să vindece boala pe care n'a cunoaşte. Nu criza economică este boala cea mare, căci faţă de alte ţări, străine, unde bântuie foametea, la noi este relativ bine, dar lipsa de credinţă în sufletele oamenilor. (Vii aprobări generale). Iată oxigenul, care ne trebuieşte.

Soluţii abandonate.

Asistam la o conferenţă, pe care o ţinuse d. Argetoianu, actualul ministru de Interne, în anul 1925 la Institutul Social. Dsa a venit să ne spună franc, că nu mai merge cu centralismul dela Bucureşti. A adoptat întru toate punctul de vedere al descentralizării, organizaţii pe baze provinciale, a mers chiar mai departe vorbind de diete provinciale.

Nu numai partidul nostru, dar nici un alt partid, nici partidul liberal, nici cel averescan, nu se sfieşte să recunoască dreptatea tezei descentraliste. In primăvara anului trecut a venit d. Duca la Cluj şi a declarat, că s'a convins să se menajeze elementul ardelenesc în conducerea Ţării, că trebuiesc făcute concesiuni Ardelenilor.

Dar ia să cuteze cineva dintre noi să militeze pentru asemenea idei şi principii, cum sare presa neindependentă, dar coruptă, să ne timbreze de „înstrăinaţi", „vânduţi străinilor", „străini de sufletul românesc", etc. (Aprobări, ilaritate, strigăte: Aşa este!).

La noi toate problemele de stat se tratează cu o uşurinţă uimitoare. Ne ameninţă din nou o experimentare, o întreprindere, care vrea să facă noui excursiuni în domeniul dreptului public. (Ilaritate).

Mai ieri ceteam într'o revistă de specialitate, în „Revista Administrativă", că Doamne fereşte-ne să respectăm unitatea istorică şi geografică a provinciilor. Mă miră foarte mult, că autorul acestui articol, fiind un român, originar din Elveţia, n'a putut să se ridice peste prejuduiţiile centraliste, fiindcă acolo, în Elveţia, sistemul descentralizării şi al autonomiei locale a dat roade îmbelşugate. (Aprobări generale).

Iată şi ce s'a petrecut cu ocazia discutării legii de conversiune. Chiar deputaţii aceştia din majoritate, fără program, fără partid, cu o solidaritate improvizată, au ţinut să se organizeze pretinzând un regim special pentru Ardealul. Şi d. Argetoianu a trebuit să declare, că va veni cu o lege specială pentru a salvgarda interesele ardeleneşti.

Să nu credeţi, că vreau să atac guvernul, că am de gând să duc o acţiune împotoriva lui. Acest guvern dacă inspiră vr'un sentiment în noi, acela este unul singur: al compătimiri. (Mare ilaritate, aplauze).

O maffie lucrează împotriva Ardealului.

Există o maffie, un fel de G. P. U., o conspiraţie, care lucrează sistematic şi premeditat pentru ca să secătuiască acest Ardeal, să-l exploateze, să-l îngenuncheze şi să ne arunce apoi pe stradă din casa noastră, fiindcă domnii aceştia vor Ardealul, dar fără Ardeleni. (Viforoase aplauze. ovaţiuni îndelungate, strigăte: Aşa este!).

Campania de calomnie.

O latură a acestei tactice, care se desfăşoară cu atâta ticăloşenie, încât nici într'o ţară ea n'ar fi fost tolerată, care nici o epocă n'a cunoscut-o, ea fiind o ruşine a civilizaţiei, este sistemul de a distruge pe adversari prin calomnie.

Şoapte mai întâiu prin saloane, apoi vorbe aruncate la Capşa, pe urmă calomnii în ziare, pe rând s'a sădit în mentalitatea oamenilor virusul gazului asfixiant. Conducătorii partidului naţional-ţărănesc n'ar fi decât nişte corupţi, sperţari, speculanţi, cari au abuzat de situaţiile lor, frustând statul şi delapidând banii publici.

Cum o să-şi facă judecata opinia publică, cetăţenii dela Bucureşti sau Cluj, studenţii dela Universitate, sau tinerii doctori, advocaţi, profesori, ingineri, cari au luat cunoştinţă de aceste svonuri. (O voce: zvon public). Mulţi s'au găsit, chiar şi între noi, cari au dat ascultare acestor clevetiri. (Aplauze, voci: Aşa este!). Aceştia n'au văzut, că îşi taie creanga de sub picioare (Aplauze). O presă plătită, necinstită, alimentată din fonduri, câştigate prin afaceri, prin contrabanade de vite, de cereale, prin subvenţii acordate de duşmani, răspândea calomniile. Incetul cu încetul au prins curaj, lovind pe păstori să risipească turma. A afirma este foarte uşor. Poate afirma oricine, că ieri noapte, înainte de a veni aici, am omorât un om. (Ilaritate). Am fost ministru la Interne, pot să spună, că am agonisit necinstit averea, că am lucrat cu fondurile incorect. Pot să afirme ce vor. Pentru că tot ei pretind apoi, ca eu să vin să desmint. Dar nu cei cari sunt calomniaţi, ci cei, cari calomniază au datoria să d ovedească, ce au afirmat. (Aplauze).

Domnilor, a sosit vremea să ne facem socoteala. E aici amicul nostru Crişan, pe care l-au deţinut (adunarea ovaţionează îndelung pe d. Crişan), pentru ca după luni de zile să declare afacerea de „clasată", după ce l-au timbrat de vinovat, mai înainte. (Protestări).

Ce justiţie este aceasta, unde judecătorii acordă interviewuri? Unde se declară gazetelor asupra pieselor secrete din dosar? Dar d-lor, au vroit să meargă mai departe. Au avut de gând să mă aresteze pe mine şi pe Voicu Niţescu. (Vii protestări generale). Au dispus, ca noi să fim arestaţi. Da, aşa este. Numai întâmplarea a făcut să nu-şi execute planul. (Vii protestări generale. Strigăte: Ruşine!). Noi de şase ani nu mai făceam parte din Consiliul Băncii, într'un timp când s'au votat împrumuturile dela Banca Naţională şi s'au făcut alte investiri. Şi eram făcuţi răspunzători pentru aceste. (Protestări). S'a spus că noi am defraudat banii Românilor din America, sădind în sufletul unor oameni harnici şi muncitori credinţa că în România nu sunt decât hoţi. (Vii protestări generale).

D. Sever Dan întrerupe: Iată adevărata crimă a guvernului.

D. **Vaida-Voevod:** Voi lua alt caz, al d-lui Bocu, fost ministru, apoi director regional, în rang de subsecretar de stat. I s'a imputat, că a adus covoare cu sine, cum obişnuiesc mulţi alţii, dintr'o excursiune făcută la Constantinopol. După doi ani se descoperă, că n'au fost bine vămuite covoarele, că statul e frustat, etc. Şi se ordonă descindere pentru ora 8 dimineaţa (strigăte: într'o zi de târg), se împrejmuieşte casa cu jandarmi, se perchiziţionează locuinţa, etc. D. Bocu îndată mi-a trimis o telegramă în care îşi dedea demisia până la limpezirea chestiunii. Eu i-am răspuns tot telegrafic, că partidul nu poate să tolereze, ca rând pe rând să fie decapitaţi fruntaşii lui. Prin urmare să rămână la postul lui de preşedinte. (Vii aprobări generale. Strigăte: Aşa este!). Ar trebui să aşteptăm o sentinţă definitivă de condamnare, deşi între timp au căzut rând pe rând acuzele. Dar eu cunosc în asemenea materie părerea multor distinşi bărbaţi de stat, chiar foşti miniştri de justiţie, cari spun, că nici chiar o sentinţă judecătorească nu ne poate sili să permitem persecutarea oamenilor politici (aprobări). Să nu vă lăsaţi stânjeniţi în aplauzele Dvs., fiindcă ştiu bine că sunt Catoni între noi, cărora le spun, că se abuzează de bună credinţa sau de prostia lor. (Viforoase aplauze generale).

Este cazul Boila. A ţinut o mină în arendă şi a avut şi are datorii. Care dintre noi n'au datorii? (aplauze). Partidul nostru a prezentat o lege de controlare a averilor. Nu ştiu cine şi în ce condiţiuni va vota-o, şi cum se va aplica, dar vine odată ziua răsplăţii şi vom întoarce şi noi fila. (Mari aplauze. Sala în picoare ovaţionează). Această lege încă nu este votată. Dar au venit fără nici un temeiu legal şi au întrebat: ce datorii şi ce venituri ai? (Strigăte: bolşevism!). Pe cine impoarată asta? S'au duş la „Albina" şi au cerut registrele şi cărţile, ameninţând că vor sparge cassa. Astfel lucra. Dumnezeu să-l ierte, fostul ministru de justiţie Hamangiu. (Aprobări).

S'a desbătut cazul în Cameră şi a fost deslusit. Aduc, dela acest loc, mulţumitele mele d-lor deputaţi, cari au participat la discuţie, d-lor Mihalache, Mirto şi Voicu Niţescu. (Aplauze generale). Abia în Cameră s'a putut constata, că dacă au fost intrate, au fost şi ieşite. (Aplauze). Magistratura noastră n'a putut-o afla. (Protestări). Dar d-lor, d. Romul Boila putea trăi liniştit dacă se înscria în alt partid. Dacă spre pildă se înscria în partidul d-lui Tancred Constantinescu putea chiar să beneficieze de multe tantieme şi diurne şi ar scăpa de datorii (Aprobări). Şi n'ar trebui să suporte, că este considerat de simbolul corupţiei, fiindcă este înrudit cu d. Iuliu Maniu. Pentru că d-lor în Iuliu Maniu vor să lovească (Vii aplauze. Sala ovaţionează pe d. Maniu).

Pentru că subminând autoritatea lui Iuliu Maniu, cu Ghiţă Crişan, cu mine, cu Aurel Dobrescu, cu Bocu uşor pot isprăvi, şi cred, că au isprăvit cu Ardealul, şi pot să stăpânească politiceşte şi economiceşte aceste teritorii.

D-lor am ţinut să vorbim de aceste cazuri, pentru ca să se ştie cum privim noi Ardelenii persecuţiile contra fruntaşilor ardeleni, persecuţiile acelora, cari vor să ucidă orice sentiment în noi, pentru că să-şi bată apoi joc de noi. (Aprobări generale). Dar şi în vechiul regat au existat asemenea persecuţii şi profit de ocazia să amintesc cazul unui prieten al nostru, al d-lui, fost subsecretar de stat dela finanţe, C. Teianu (aplauze), care a fost vexat şi terorizat, fiind citat pentru aceeaşi zi şi la Cluj şi la Bucureşti şi la Oradea, iscodindu-se împotriva lui acuze fantastice, pentru ca pe urmă să vină şi să claseze dosarul. E mare lucru între împrejurările dela noi. Il felicit în numele congresului. (Aplauze).

Dar poate că vă plictisiţi... (strigăte: Nicicum!), reţinându-vă cu asemenea amănunte.

Am să vorbesc acum despre o chestiune, care s'ar putea zice, că e personală.

Cazul Lupaş.

Un profesor universitar, d. Lupaş, fost ministru, membru al Academiei... (o voce: Popa siringă! Altă voce: Popa Minciună!) a scris o carte de istorie. In ediţia din 1929, nu ştiu care ediţie, mi se pare a opta, într'o carte, care s'a scris pentru copiii noştri din Ardeal, furişează un pasaj, unde spune: „Vaida cu Stere şi cu Beldiman, în complicitate cu contele Czernin au vroit să-l detroneze pe Regele Ferdinand". (Ruşine! O voce: bătaie!). Ruşinea, ca ruşinea, dar comisia dela minister n'a observat, cum s'a săvârşit un furt de urne în senz invers, strecurându-se de astădată ceva în urnă. (Ilaritate).

Ce mare om trebue, că aşi fi fost eu atunci, dacă puteam numai aşa să detronez regii (ilaritate generală) ca d. Czernin să vină până la mine şi probabil bătându-mă pe umăr să-mi zică: „Ei, ce zici, cum să-l detronăm pe Regele Ferdinand" (mare ilaritate). Pe acel Rege Ferdinand, căruia eu i-am fost cel dintâiu sfetnic în România-Mare.

Am scris unui prietin gazetar la Viena, să-mi comunice adresa lui Czernin. Contele Czernin, căruia i-am cerut o declaraţie, nu fără oarecare maliţie, îmi scrie: n'aţi avut nici o parte în acţiunea de detronare a Dinastiei de Hohenzollern, dar nici nu puteaţi să aveţi vre-o parte (ilaritate). Am dat scrisoarea publicităţii fără să fac vr'un comentar. Dar a venit d. profesor universitar, membru al Academiei, fost ministru şi a publicat trei articole în „Universul", pe două coloane şi într'o formă tehnică de tipar, care dovedeşte intenţiunea lui să o scoată în broşură. Am avut de gând să aştept apariţia broşurei. Dar pe urmă am socotit, să terminăm cu aceasta glumă, fiindcă acum sunt ales şi preşedintele dv. interimar. Şi iată eu dela acest loc îi fac d-lui Lupaş, membru al Academiei, fost ministru şi profesor universitar următoarea propunere:

Propunerea d-lui Vaida pentru un juriu de arbitraj.

Eu propun d-lui Lupaş să aleagă dsa un juriu de trei persoane... (D. te însală). „Trei persoane competente, din trei categorii de oameni. Fiindcă vreau să provoc o deslegare serioasă a discuţiei.

Competenţa istorică a dlui prof. (Ştefan C. Pop întrerupe: Il va alege pe Russu Abrudeanu. (Mare ilaritate). Iorga este indiscutabilă. Dar după ce dsa cu prestigiul dsale de mare istoric, cu toată adversitatea politică ce există între noi, a venit şi în mod loial, a înfierat dela tribuna Senatului procedeul d-lui Lupaş. Aşi putea să fiu satisfăcut, fiindcă îl consider judecător inapelabil. După riposta dată însă d-lui membru al Aacademiei şi profesorului universitar, cu regret nu-l mai pot ruga să ne fie arbitru, fiind d. Lupaş recidivist.

Propun un juriu de trei, un academician, un publicist şi un şef de partid.

Să aleagă d. Lupaş dintre academinienii:

D-nii Bals, Gusti, Lepădatu şi S. Mehedinţi, toţi dela secţia istorică.

Dintre şefii de partide: d. Duca, d. Gr. Filipescu, d. G. Brătianu şi N. Lupu.

Dintre publicişti: d. Pamfil Şeicaru, Fagure, Mavrodi şi Socor.

Aceşti domni, în mare parte adversari politici ai mei, nu pot fi socotiţi de părtinitori faţă de mine. Juriul să fie prezidat de preşedintele Academiei. Juriul să aibă de a da răspuns la întrebarea: **făcut-a sau ba, dovada d. Lupaş asupra afirmaţiei sale ca eu în complicitate cu d. conte Czernin am uneltit pentru detronarea Regelui Ferdinand?** Un simplu răspuns „da" sau „ba".

Lupta împotriva partidelor.

S'a dat lozinca: Jos partidele politice! Ori nu poate fi vorbă de ordine şi disciplină în stat fără partide politice.

(Urmare pe pag. 3)

© BCUCluj

Discursul Dlui Al. Vaida Voevod

(Continuare de pe pag. 2)

Situaţia Regelui este mult uşurată prin funcţionarea partidelor, cari sunt instrumentele de guvernare, singurele capabile de a conduce ţara.

Guvernul se trudeşte mereu să arunce mărul discordiei în sânul partidelor. Azi la partidul liberal, mâine la partidul averescan, unde a obţinut oareşcare rezultat.

S'a încercat să se opereze şi pe tema confesională. Eu nu cred în cele apărute în ziare asupra unor declaraţii făcute de un înalt personagiu, al cărui nume nu-l pronunţ. Fiindcă am în arhiva mea un dosar, în care păstrez unele declaraţii dela acelaş înalt personaj, declaraţii cari sunt în evidentă contrazicere cu acelea, cari i se atribuie astăzi. (Aprobări).

Datoria noastră este însă, dacă s'a sulevat odată aceasta problemă să o punem la punct. Inocenţiu Micu Clain porni iniţiativa unei mişcări, pentru dobândirea drepturilor naţionale pe seama Românilor, pe care Ungurii nu oboseau, la toate ocaziile, să o citeze, ca un document pentru tendinţele noastre iredentiste. Şi Clain era unit. Petru Maior şi Şincai, cari deslănţuiseră un curent naţional erau uniţi. La 48 ortodoxul Iancu este comandantul armatelor şi luptă alăturea de unitul Axente. Dar d-lor, aceştia nu sunt nici greco-catolici, nici greco-orientali, ci români. (Vii aplauze generale). Braşovenii, negustorii deacolo, cari erau porecliţi de „greci", erau mândri, că în cetatea lor a pătrunse curentul de „unire" cu Roma. Şi totuşi ei au chemat în fruntea şcolilor pe Bariţiu şi pe Mureşanu, cari erau uniţi. Pe câmpia Libertăţii marele Şaguna alăturea de unitul Lemeny şi mai târziu cu Şuluţiu slujeau la acelaş altar al neamului românesc. (Aplauze). Eu am cântat imnul naţional „Deşteaptă-te Române", pe care tinerii de pe vremea mea trebuiau să-l ştie de rost, împreună cu Patriarhul României, deşi mi se pare, că autorul imnului este greco-catolic. Când după procesul memorandului fruntaşii neamului nostru de dincoace de Carpaţi trebuiau să intre la temniţă nu i-a întrebat nimeni ce confesiune au, şi au intrat ortodocşii Barcianu, D. Comşa şi Patiţia, alăturea de Raţiu, Lucaciu şi Coroianu, deşi aceştia din urmă erau greco-catolici. (Aplauze). Şi îmi aduc aminte cum se cânta dealungul Ardealului:

Cântă mierla prin păduri
Rob e Lucaciu la unguri
Pentru sfânta dreptate
De care noi n'avem parte...

S'ar părea, că noi discutăm prea frivol aceste probleme. Dar când este vorza să se încerce desbinarea noastră pe tema confesională noi preferim această frivolitate. Poftească domnii, cari vor să discute problemele în legătură cu Duhul Sft. să le discute în „Telegraful Român" şi cei cari vreau să discute cele în legătură cu spiritul sfânt în „Unirea", dar pe noi să ne lase în pace. (Un uragan de aplauze izbucneşte la aceste cuvinte. Sala în picioare ovaţionează minute întregi).

Onorat Congres!

Cu 2000 de ani înainte de Hristos, Hamurabi, celebrul codificator a scris deja despre urmările nefaste ale călcării legilor, spunând, că „acel popor, care nu este guvernat prin dreptate şi legalitate va alege calea revoluţiei". Noi nu vom înceta să luptăm pentru reintrarea în legalitate. Şi nu vom înceta să cerem reintegrarea constituţională. (Aplauze).

D. Vaida arată apoi, că acţiunea dlui Goga a eşuat, pentru că întreg „partidul gogist din Ardeal se poate îmbarca într'un taxico, şi se poate plimba dela Şosea la Dâmboviţa şi îndărăt".

Se aud şoapte, că M. Sa n'ar simpatiza partidul naţional-ţărănesc, fiindcă fraţii regăţeni din acest partid ar fi prea „ţărăniştii)) şi ardelenii sunt regionalişti. Nu este adevarat.

M. Sa va asculta glasul poporului, căci vocea poporului este vocea lui Dumnezeu. Iar prin noi vorbeşte întreg Ardealul. Ardealul este prezent astăzi în această sală. Nu există altă forţă politică în Ardeal decât partidul naţional-ţărănesc şi acest partid nu va înceta să lupte pentru gloria Dinastiei, mărirea şi consolidarea ţării. (Aplauze perlungite şi îndelung repetate, strigăte de bravo, să trăiască. Sala în picioare ovaţionează pe d. Vaida-Voevod).

Discursul dlui deputat Adam Popa

D. Dr. **Adam Popa** luând cuvântul din partea „Chemării" spune următoarele:

Cuvântarea de deschidere ţinută de către d. preşedinte Alexandru Vaida-Voevod a atins o chestie care în ultimele zile a format obiect permanent de discuţie şi un semn de întrebare.

Cred că este de datoria noastră atât tineri cât şi bătrâni de a constata că nu există nici o îndoială între noi. Solidaritatea care a existat întotdeauna nu a fost ameninţată cu nimic. Ne sunt încă apropiate zilele de sbucium din 1926 când cu gândul curat, cu o dragoste nemărginită de neam şi cu un avânt de luptă neprecupeţit, am statornicit în entuziasmul nostru tineresc că în Ardeal vor trebui să se adune toate energiile neamului românesc pentru ca să dea fiinţă aspiraţiunilor acestui popor.

Din 1926 „Chemarea" a cunoscut mereu lupta, dar nu a cunoscut niciodată frământările din interior. Principiul ei conducător a fost totdeauna indisolubila unitate şi solidaritate a partidului. (Aplauze).

Aşa încât vă rog să credeţi că dacă la timpul său tineretul a pornit aşa cum a pornit, dacă a dat o bună contribuţie partidului, dacă „Chemarea" în trecutul ei scurt a dat acest efort, nimeni nu ne poate determina ca să părăsim lupta pe care credinţa noastră ne-o impune.

Ca şi în trecut, rămânem solidari în jurul şefului nostru Iuliu Maniu (aplauze), pentru că tineretul luptând pentru idealul lui politic, îşi dă seama că mâine aceleaşi greutăţi pe cari nu le combatem azi, vor apăsa tot mai greu şi asupra noastră.

Raportul Secretarului General

D. **Ghiţa Crişan** fost ministru citeşte următorul raport:

Onor. Congres provincial,
Domnule Preşedinte,

In intervalul de timp dela ultima întrunire a Comitetelor de conducere, pentru Ardeal şi Banat, ţinută la 19 Ianuarie 1930 şi până astăzi, viaţa noastră publică şi politică cuprinde pe de o parte fapte istorice, de o covârşitoare importanţă pentru desvoltarea normală a Statului, iar pe de alta unele scăderi datorite reînvierii practicelor politice pe cari le credeam pentru totdeauna dispărute din viaţa noastră politică şi cari deschid semne de întrebare în viitor, şi cărora suntem datori a le da toată atenţiunea noastră.

Domnule Preşedinte,
Onor. Congres provincial,

Inainte de a trece la cercetarea evenimentelor politice petrecute în intervalul de timp dela data ultimei întruniri a comitetelor de conducere, gândul nostru se îndreaptă, cu pioasă cucernicie, la cei dispăruţi dintre noi, la pierderea suferită prin despărţirea dureroasă de foştii noştri tovarăşi, a căror moarte o deplângem cu toţii.

Soarta a vrut să pierdem în acest timp mulţi (d. Crişan înşiră numele celor morţi, iar adunarea şi-a exprimat doliul ridicându-se), luptători încercaţi în grele vremuri de trudă, membri de seamă şi devotaţi ai organizaţiilor noastre politice din Ardeal şi Banat.

Numele lor îl înscriem în rândurile celorlalţi luptători dispăruţi, cari s'au trudit pentru împlinirea postulatelor naţionale şi politice ale partidului naţional-ţărănesc.

Domnule Preşedinte,
Onor. Congres provincial,

Anul 1930 s'a încrustat în istoria ţării prin evenimentul epocal al restauraţiei monarhice. In ordinea faptelor naţionale şi politice, acest eveniment încoronează nu numai eforturile partidului naţional-ţărănesc care sub conducerea d-lui Iuliu Maniu a activat, fără preget, în direcţiunea de a restabili ordinea constituţională monarhică, dar exprimă realizarea gândurilor tuturor românilor.

La 8 Iunie 1930, Majestatea Sa Regele Caol s'a suit pe tronul iluştrilor Lui înaintaşi, în aclamaţiunile şi urările entuziaste ale întregii ţări (aprobări generale). Adunarea Naţională, constituită din Adunările Legiuitoare întrunite, reprezentând voinţa populară manifestată prin alegeri perfect libere, — a reaşezat în scaunul său domnesc pe Cel care atâta timp fusese dorit şi aşteptat.

Evenimentul Restauraţiei rămâne înscris în paginile istoriei, nu numai ca un act de voinţă personală a Majestăţii Sale, ci şi ca dorinţa fierbinte a întregei naţiuni, Restauraţia făcându-se în în acelea adunări Legiuitoare întrunite ca Reprezentanţă Naţională, cari adunări Legiuitoare fuseseră alese în deplină libertate.

Dela venirea la guvern a partidului naţional-ţărănesc prin voinţa aproape unanimă a maseloor, instituindu-se pentru prima oară un regim democratic pe baza sufragiului universal, ceeace a însemnat primul mare eveniment istoric al vieţii politice româneşti, de după unire. Restauraţia a fost de a se da ţării o aşezare temeinică şi în ordinea monarhică, aşa ca să se asigure, prin strălucirea Tronului şi succesiunea normală monarhică, o paşnică deci rodnică şi durabilă desvoltare a poporului şi statului român.

A fost dat partidului naţional-ţărănesc, partid profund monarhic şi constituţional, democrat naţional din adânca convingere, să aibă marea satisfacţiune de a scrie acestea două neperitoare şi isplendide fapte în istoria neamului, fapte cari fac mândria şi gloria lui.

Partidul naţional-ţărănesc cere instituirea uni regim democratic.

Domnule Preşedinte,
Onor. Congres provincial,

Organizaţia partidului naţional-ţărănesc din Ardeal şi Banat stă singură pe baza încrederii şi sprijinului masselor populare, cari şi-au exprimat continuu nădejdea, că numai prin regimul naţional-ţărănesc mai este posibilitate de îndreptare a stării grozav de rele şi îngrijitoare în care se află populaţiunea acestei părţi de ţară. Suferinţa şi mizeria, în care se zbate azi toate clasele sociale dela oraşe ca şi ţărănimea, deşteaptă grele griji de viitor şi le dau tuturor mari răspunderi. In asemenea condiţiuni, numai un regim voit de massele populare, cu încrederea lor, cu speranţa lor în mai bine, poate asigura o desvoltare normală a evenimentelor şi să facă faţă tuturor împrejurărilor neprevăzute, — fiindcă înainte de toate, pentru a îndrepta în măsura posibilităţilor, stările rele de astăzi, se cere o nelimitată încredere a masselor populare în regimul guvernator al ţării.

Partidul naţional-ţărănesc, prin toate organizaziile sale, îşi dă seama de răspunderile grele ce incumbă factorilor politici de conducere, în faţa manifestărilor tot mai evident a nemulţumirilor adânci din massele populare şi, deaceia ,cere cât mai neîntârziat instituirea unui regim democratic naţional care să aibă încrederea nelimitată a naţiunei.

Munca constructivă a regimului naţional-ţărănesc din anii 1929, 1930 şi 1931, aşezase stâlpii unei politici unitare pe care urma să se ridice clădirea nouă a Statului. Opera trebuia să fie continuată iar nu părăsită, mai ales când numai printr'un program unitar de guvernământ se mai poate ridica moralul şi puterea de muncă a poporului român.

Incheind acest capitol trebue să facem consatarea, că în desvoltarea normală a vieţii noastre politice şi de Stat, selecţionarea partidelor de guvernământ se face prin munca şi roadele consfinţite de încrederea poporului, ceeace exclude ivirea regimurilor din afară de aceste organisme politice, a căror viaţă stă în voinţa cetăţenilor ţării.

Domnule Preşedinte,
Onor. Congres provincial,

In desfăşurarea acţiunii noastre de partid, prin congresele judeţene, am fost călăuziţi de două principii:

1. Lămurirea opiniei publice asupra programului şi scopurilor noastre, în comparaţiune cu programele şi activitatea celorlalte partide şi 2. Evidenţierea publică a solidarităţii membrilor partidului naţional-ţărănesc, prin manifestarea disciplinei izvorîte din perfecta unitate de gândire şi simţire.

In haosul politic de astăzi, când organisme politice mai vechi sau mai noui se divid şi îşi micşorează ele înseşi puterea lor de acţiune în afară, partidul naţional-ţărănesc dă dovada unităţii sale de gândire şi a perfectei solidarităţi a tuturor membrilor săi.

Constatăm cu satisfacţiune că organizaţiile noastre judeţene au păstrat nu numai întreaga lor putere de ordine şi disciplină în interior dar şi marea lor influenţă şi deplina încredere a masselor populare.

Această putere de viaţă, partidul naţional-ţărănesc şi-o trage din tradiţia sa istorică, din spiritul naţional-democratic în larga acceptiune a cuvântului şi din originea sa de esenţă populară.

In sânul lui, discuţiunea ideilor nobile ieşite din frământările politico-sociale de astăzi, n'a fost împiedicată, deoarece libera exprimare a păreilor personale poate aduce numai o perfecţionare a metodelor de realizare a programului. Desigur că tradiţia noastră naţională şi democratică fixează cadrele în cari se mişcă aceste păreri individuale şi formează un corectiv care, durere, lipseşte multor altor organisme politice.

Partidul naţional-ţărănesc stă în contact viu cu realităţile vieţii noastre publice, prin organizaţiile sale cari se contopesc cu massele, cunoscând toate necesităţile acestora.

El rămâne cel mai disciplinat partid politic şi bine pregătit pentru orice eventualitate, gata să-şi asume răspunderile conducerii statului, oricât de grele ar fi momentele prin care trecem, fiindcă şi în popularitatea sa mare, şi în pregătirea conducătorilor săi, găseşte temeiul moral şi toată energia de muncă necesară operii de salvare a ţării.

Neclintita alipire faţă de Coroană.

Domnule Preşedinte,
Onor. Congres provincial,

In toate congresele noastre judeţene, cel dintâi gând a fost îndreptat către Majestatea Sa Regele, ca un omagiu şi adâncă iubire, manifestându-ne astfel ca totdeauna ferma noastră credinţă monarhică, asigurând pe iubitul nostru Suveran de neclintita alipire şi de întreg devotamentul partidului naţional-ţărănesc.

Gândul nostru sincer exprimat prin smerită iubire şi desăvârşită încredere în biruinţa adevărului, trece pe deasupra tuturor încercărilor de a semăna îndoială în sufletul Aceluia căruia inimile noastre îi păstrează devotament şi iubire desăvârşită şi acel sentiment de adânc respect şi deferenţă pe care nu numai noi dar toate partidele politice şi toţi cetăţenii acestei ţări o datoresc monarhului României-Mari.

In fiinţa noastră a crescut, odată cu dorurile noastre spre mai bine, odată cu speranţele de viitor născute în vreme de grea cumpănă, şi acest sentiment profund monarhic, înfiltrându-se simultan cu iubirea de neam şi de pământul strămoşesc, dragostea şi visul de mărire al Craiului împărătesc, care creştea la Curtea Regelui Carol, ca un vlăstar Domnesc în care întrupam visurile noastre de unitate naţională, de Stat mare, puternic şi civilizat între celelalte ţări ale lumii.

Oare cum s'ar putea ca tocmai noi, cei cari ne-am format sufletul în credinţa că poporul românesc va birui vitregia sorţii şi în iubirea de Impăratul mult visat al tuturor Românilor, — oa-

(Urmare pe pag. 4)

© BCUCluj

Raportul Secretarului General

(Continuare de pe pag. 3)

re cum s'ar putea ca tocmai noi să fim aceia cari am părăsi aceste sentimente, ce nu se pot risipi, crescuţi fiind la lumina şi căldura lor?

Păstărtori ai sfintelor noastre credinţe, adânc respectuooşi şi loiali sfetnici, — conducătorii partidului naţional-ţărănesc, ca şi toţi membrii săi, nu s'au depărtat cu nimic dela principiile mari ce i-au călăuzit şi îi vor călăuzi şi în viitor.

Fiind partid monarhic constituţional, şi păzitor al tradiţiunilor istorice popoorul românesc din Ardeal şi Banat a găsit în organizaţia noastră politică, altădată, reazimul puternic şi instrumentul politic care îi garanta apărarea naţionalităţii şi legii strămoşeşti, după cum astăzi acest partid îi asigură desvoltarea în baza principiilor democratice, formând scut pentru Tron şi Dinastie.

Aniversarea de 60 de ani a d-lui Alexandru Vaida-Voevod.

Domnule Preşedinte,
Onor. Congres provincial,

Partidul naţional-ţărănesc şi ţara întreagă au sărbătorit acum de curând aniversarea a 60-a a d-lui Alexandru Vaida-Voevod (aplauze generale, sala aplaudă în picioare), eveniment care ne-a bucurat sufletele noastre prin căldura manifestaţiunilor de iubire şi respect din toată ţara faţă de acela care rămâne în istoria noastră naţională, ca unul dintre cei mai vajnici luptători şi apărători ai drepturilor naţionale şi ai principiilor curat democratice.

Inregistrând acest fericit eveniment, îndreptăm omagiul nostru şi profunda iubire către d. Alexandru Vaida-Voevod, căruia îi facem călduroase urări de viaţă lungă spre binele şi prosperitatea acestei ţări şi a nobilei sale familii.

Domnule Preşedinte,
Onor. Congres provincial,

Incheind această dare de seamă, voi aminti ceeace spuneam la ultima noastră întrunire: perfecta solidaritate între conducerea partidului, Comitetul Central executiv din Ardeal şi Banat şi toate organizaţiunile noastre.

Congresele judeţene au dovedit, nu numai această solidaritate deplină, în jurul programului partidului naţional-ţărănesc, dar au adăogat acea notă de încredere în vitalitatea organismului nostru politic, care a reeşit din ecoul pe care ele le-au avut în massele populare.

Nici o defecţiune nu s'a produs în rândurile noastre şi partidul naţional-ţărănesc singur se poate mândri cu unitatea perfectă de gândire şi de acţiune, rod al convingerii adânci de care fiecare membru este pătruns.

După o guvernare foarte grea, care i-a impus sacrificii foarte mari în detrimentul popularităţii sale, partidul naţional-ţărănesc se prezintă în faţa ţării într'o perfectă ordine şi fără defecţiune. In el se stabileşte prin muncă, iestoinicie şi pricepere, erarhia valorilor aşa încât distribuirea rolurilor de conducere se face în mod logic, ca o răsplătire a meritelor fiecăreia.

Prin muncă, cinste şi devotament faţă de partid, faţă de conducătorii noştri mult distinşi — ne îndrumăm, într'o perfectă ordine, către ţelurile programului nostru, a cărui realizare va asigura ţării şi tuturor un progres durabil.

Pătruns de aceasta convingere partidul naţional-ţărănesc, în unanimitatea lui îşi îndreaptă din nou astăzi gândul şi iubirea nemărginită către d. Iuliu Maniu, într'un apel călduros şi de adâncă convingere, chemându-l să reia conducerea noastră, ducând partidul naţional ţărănesc pe căile de glorie şi progres, predestinate, în slujba adevăratelor interese generale ale ţării şi ale poporului românesc. (Aplauze generale, ovaţiuni).

Legea pentru controlul averilor funcţionarilor şi înalţilor demnitari ai Statului

Desigur, că oricărui Român conştient îi plesnesc obrajii de ruşine prin votarea unei asemenea legi, care pe lângă faptul că creiază o stare de neîncredere generală şi de nesiguranţă, mai oferă şi un certificat global conducătorilor acestei ţări, printre care se află unii lipsiţi nu numai de onestitate dar chiar de pudoare şi de bun simţ. O asemenea lege, născută din întrecerile etice desfăşurate cu mult tămbălău în arena vieţii publice, denotă şi o lipsă totală de seriozitate. Cum adică, nu-s suficiente codurile represive pentru a urmări pe delapidatori sau pe acei înşi verooşi care acumulează patrimonii imense speculând situaţiile politice şi funcţiunile deţinute în Stat? Este nevoie de o lege specială, care să consfinţească măsuri excepţionale pentru hoţii banului public? Sau poate o lege a controlului averilor slujbaşilor de Stat nu are ca scop de a urmări pe infractorii propriu zişi, ci mai mult pe aşa zişii fraudatori invizibili ai patrimoniului public? Sunt anumiţi indivizi care se îmbogăţesc uluitor de repede fără însă să lase pe urma lor indiciile vre-unei fapte penale. Asemenea indivizi însă nu aparţin numai taberilor politice, biurocraţiei sau slujbăşimei, ci se găsesc şi printre rândurile neoficialilor, ale „oamenilor de treabă" şi aceştia din urmă fac averi frustrând în majoritatea cazurilor Statul, fie prin furnituri scandaloase, fie prin acapararea bogăţiilor sale sub diferite forme. Sunt colaboratorii tehnici nedespărţiţi ai ministrilor resorturilorf economiei naţionale, beneficiarii direcţi ai tuturor conjuncturilor economice, inspiratorii diverselor sisteme de exploatare ale avuţiilor publice printre care cel mai ales, idealul propovăduitorilor monopolului privat, este sistemul concesionărilor, un fel de lichidare a monopolului public, curent în practica economiei capitaliste. Şi totuş despre acest soiu de bandiţi neoficiali nu vorbeşte prooiectul d-lui ministru Pop, nici nu defineşte concret sfera unor complicităţi totdeauna prezente când este vorba de o faptă urâtă şi reprobabilă. Noi ştim dinainte ce soartă au aceste legi când este vorba de aplicarea lor. Avem o lege specială a responsabilităţii ministeriale, din 1879 a aplicat-o oare cineva până astăzi? De câteori de-atunci încoace au călcat miniştrii diferitelor cabinete constituţia şi legile ţării şi nimeni nu i-a tras la răspundere. Partidul liberal, şi anexele sale, timp de aproape zece ani au violat constituţia, şi conducătorii lui de ieri, rămaşi în viaţă, sunt consideraţi ca reprezentanţi serioşi ai unui partid de guvernământ, gata oricând să „preia puterea" pentru a conduce destinele acestei ţări. Nu putem trece totuş cu vederea faptul apariţiei unei asemenea proiect de lege, preconizat de altfel de guvernul naţional-ţărănesc, şi, prin urmare îl vom discuta ca buni democraţi. Ar fi de dorit să se înfăptuiască cât mai grabnic votarea lui, pentru a avea totdeauna la îndemână un instument sau mai exact un temeiu legal, pentru controlul averilor reprezentanţilor pasageri sau permanenţi ai autorităţii. Chiar simpla posibilitate a acestui control ar avea un oarecare efect moralizator.

S'ar găsi poate cândva un nebun care ar lua lege în serios, ar pune-o în aplicare adăugându-i unele corective absolut necesare şi-ar descoperi spre stupefacţia tuturor cetăţenilor birnici, lucruri înspăimântătoare. Ar răsturna, cum se spune „în popor" şandramaua cu susul în jos. Dar „noua lege" a dlui ministru Valer Pop a luat calea firească a întârzierilor „definitive". Printr'o bizară asociaţie îmi vin în minte două lapidare judecăţi celebre formulate de doui stâlpi ai spiritualităţii umane: Proudhon şi Zola. Primul a emis formula: „Proprietatea este un furt"; iar al doilea cinica şi ascuţita observaţie: „Al dracului bandit, mai este şi omul cum se cade!"

Aceste judecăţi subtile ar putea servi ca expunere de motive la un vast proiect de reconstrucţie socială, care ce-i drept ar face inutilă orice lege de control a averilor câştigate ilicit de deţinătorii puterii. Deocamdată ne mulţumim şi cu o lege mai mică, de reduse proporţii etice, prin care anumite persoane şi rudele lor în linie directă şi până la un anumit grad în linie colaterală să fie obligate a-şi justifica liceitatea modul de dobândire a averii, punându-se la dispoziţia cetăţenilor o acţiune populară, care să pună în curgere procedura de control. Legea aceasta s'ar perfecţiona cu vremea şi sperăm că se va ajunge, pe lângă sancţiunile penale chiar la confiscarea averilor dobândite ilicit. (Evident că aici ne izbim de constituţia noastră „liberală", însă şi constituţia se poate ajusta circumstanţelor sociale şi morale ale statului nostru). Un prieten amator şi făuritor de butade interesante a făcut o serie de observaţii preţioase, privitoare la acest proiect buclucaş pe care le reproducem întocmai, fiind foarte instructive pentru un observator al zilelor noastre:

„Intr'adevăr legea dlui ministru Pop (îi zic lege pentru că doresc să devină!) indică gradul de imoralitate al protipendalei noastre politice şi biurocratice, pecetluind o stare dezastruoasă de lucruri. Nu sunt oameni cinstiţi în România? Se vede treaba că nu! Această lege, care îmbujorează obrajii acestei ţări, arată că numărul lor este insignifiant. Şi dacă persoanele obligate să-şi justifice liceitatea modului de achiziţie a averii, ar fi pasibile nu numai de pedeapsă penală şi politică, de „cheltueli de judecată şi urmărire" ci printr'o sumară procedură li s'ar confisca averea, şi dacă s'ar adăuga vasta lor complicitate cu aproape toţi oamenii de afaceri sau chiar cu aproape toate populaţia ţării, aplicarea riguroasă a acestei legi, ne-ar pune în faţa celei mai mari exproprieri care-a cunoscut-o istoria, ne-ar revela fapte care ne-ar lăsa uimiţi şi-ar compromite un sistem.

Dar legea fiind „neserioasă şi antisocială" n'o va rotunji nimeni în acest senz şi nici nu se va aplica, pentru că în intenţia celor care vreau s'o aducă, n'a stat desfiinţarea societăţii actuale, ci totul se va petrece teatral, pentru flămânda massă cu gura-caşcă şi de nătărăi. Societatea de azi privită structural, conform legii saturaţiunii sociale, are un număr de excroci, invariabil determinat de condiţiile ei de existenţă". Este cel mai bun comentariu ce s'a făcut acestui proiect. Nu ni-l putem totuş însuşi în întregime, fiindcă noi suntem democraţi, şi mai credem încă în desăvârşirea morală a omului, în regimul „tuturor libertăţilor".

Observator.

Primăria Municipiului Cluj.
Nr. 4601—1932.

ANUNŢ.

Municipiul Cluj arendează prin bună învoială terenul de 2 jughere din „Berek" pe anul agricol 1932, invitând concurenţii ca să binevoiască a-şi înainta ofertele lor în plic închis şi sigilat la Registratura generală a Primăriei, cel mai târziu până la 10 Aprilie 1932.

Condiţiunile de arendare se poto vedea în biroul Serviciului Economic.

Cluj, la 21 Martie 1932.

Primăria Municipiului Cluj.

Citiţi „Chemarea"

Legea conversiunii datoriilor agricole

Insfârşit a fost amendată şi votată de cameră „revoluţionara" lege a conversiunii datoriilor agricole. Se asanează dintr'odată şi ceia ce este mai îmbucurător, odată pentru totdeauna cum spunea mai deunăzi optimistul domn Sisişti, proprietatea pământului. Urmează acum asanarea datoriilor urbane de tot soiul şi apoi vom fi fericiţi, putând evita dezastrul fără mult trimbiţata inflaţiune „dirijată sau nedirijată". O îndulcire oricât de mică a situaţiei debitorilor, înviorează conştiinţele copleşite de chinul mizeriei şi insolvabilităţii. Dar repetăm: odată pentru totdeauna, fiincă alfel sfârtecăm pânza fină, imaterială a relaţiunilor normale de credit, pârghia de rezistenţă a întregului sistem economic. Dl. Argetoianu a însoţit proectul cu câteva formule de avangardă. Iată una: „Domnilor, notaţi că nu ne aflăm astăzi cum se crede, într'o criză trecătoare, (altă dată aşa credea, dar aceasta-i soarta tuturor credinţelor politice) ci în plină revoluţie. Eu cred întradevăr că noi trăim începuturile unei etape economice şi sociale noua. Noi trebuie să începem de pe acum să ne adaptăm. (C. Argetoianu. Discurs la legea conversiunii).Şi cu toate acestea legea conversiunii, ca oricare alt soiu de intervenţionsm conservator sau de rezistenţă socială, este reacţionară. Singurul avantaj social, privind lucrurile revoluvoluţionar aşa cum îi place Dlui Argetoianu constă în faptul sdruncinării parţiale a prestigiului vieţii bancare (chiar dacă această sdruncinare ar fi pur formală) şi în lămurirea sensului ficţiunii monetare. Posesorii şi negustorii de monedă, îşi considerau poziţiile inexpugnabile. Capitalul mobiliar părea că scapă oricărui control sau intervenţiuni. S'a făcut o mică breşă utilă. In ceia ce priveşte eficacitatea economică a legii, ţinând socoteală de circumstanţele crizei actuale, noi ne-am spus de mult cuvântul, aşa că astăzi suntem scutiţi de o analiză critică şi amănunţită a legii. Nici nu ne gândim măcar la o „revizuire" a ei, fiincă şi noi suntem de acord cu formula: odată pentru totdeauna". Mai sunt şi alte reforme mult mai serioase de făcut, decât să ne pierdem energia cu cârpeli înfăptuite la voia întâmplării.

* * *

PARTIDUL DLUI GOGA Citim într'o gazetă săptămânală, sub titlul „Bun pentru tineret", următoarea frumoasă reclamă: atragem atenţiunea cu insistenţă tinerilor generoşi din noua generaţie că s'a mai descis o prăvălie pentru ei. Pentru salvarea tuturor şi pentru realizarea dezideratelor tinerimii, partidul marelui poet îi aşteaptă cu braţele deschise. Nu pierdeţiocazia de a salva lumea.

* * *

STATISTICA FRAUDELOR.Numeric, fraudele din ţara noastră se cifrează la peste 19 miliarde lei, şi într'un răstimp foarte scurt.. Aproape cât circulaţia fiduciară a Româniel. Suntem un popor cu mulţi bandiţi, de care ne va putea scăpa decât pedeapsa cu moartea. Vorbimde bandiţii banului public, căci ceilalţi nu ne interesează pe noi decât aşa ca rubrică snzaţională.

*

PRESTIGIUL AUTORITĂŢII. De câteoori se manifestă o nemulţumire populară, luând forma unor violente „supărătoare" temeiul represiunii îl formează indiscutabilul prestigiu al autorităţi. Dar într'un regim adevărat democratic acest prestigiu îşi are originea şi justificarea morală în asentimentul masselor. Orice act al autorităţii trebuieşte a fi tacit aprobat de obşte. Dacă consultările populare sunt trâmbiţate la toate răspântiile când este vorba de a se lua hotărîri de importanţă capitală, schimbând regimurile, nu înţelegem măsurile pripite de represiune când o grupare manifestă o nemulţumire indicând o stare anormală de lucruri. Nu este nici o ruşine sau ştirbire a „prestigiu lui" autorităţii, când aceasta hotărăşte sub presiunea străzii. „Strada" îi justifică existenţa.

© BCUCluj

Mişcarea studenţească

Minciuna lui Menenius Agripa a rămas intactă până în zilele noastre. Cu senzul nealterat şi-a schimbat numai forma. Pe vremea lui se zice c'ar fi prins, oamenii din acele timpuri fiind amatori de parabole. Plebeii de astăzi pot hotărî la un moment d t secesiunea, fără gând de întoarcere, doar numai în cazul când nu vor mai putea rezista sclipirii baionetelor şi farmecului mitralierelor. Excelenţele lor domnii soldaţi, jandarmi şi gardieni, nu cunosc subtilele procedee dialectice, în schimb sunt mult mai convingători. Ei formează ultimul termen în procesul dialectic al istoriei contimporane.

De data aceasta mobilul agitaţiilor studenţeşti nu are caracter patriotic, ci este mai mult de natură socială. Un protest violent care a luat forma drastică a oricăror mişcări de masse, greva, instrumentul suprem pentru realizarea dezideratelor grupurilor nemulţumite, atunci când căile legale şi în general toate mijloacele de persuaziune cunoscute în arsenalul minţii omeneşti s'au dovedit la un moment dat a fi lipsite de eficacitate. S'a spus şi se susţine încă de către reprezentanţii autorităţii constituite că dezideratele studenţeşti s'ar fi satisfăcut şi fără întrebuinţarea presiunii de jos, fără a se recurge la metode de violenţă quasi-revoluţionară. (Orice grevă, chiar dacă eşuiază păstrează intact timbrul său revoluţionar).

Maniera soluţionării pe cale paşnică şi transacţională a conflictelor sociale este incontestabil convenabilă din punct de vedere patriotic, este mai ales de dorit în împrejurări excepţionale, pentru liniştea şi comoditatea guvernanţilor, dar este iarăş incontestabil că niciodată nu duce la scop. De ce s'au mişcat studenţii, această categorie socială, fără un precis contur profesional? Pentru asigurarea unor problematice profesiuni viitoare. Zic problematice, fiindcă astăzi toate profesiunile liberale sunt falimentare. Şi anume: studenţii facultăţilor de drept cer modificarea în senz liberal a legii advocaţilor, care încarcă pe fiecare tânăr jurist cu o seamă de gloabe inutile pentru o reală pregătire a profesionistului de mâine, mai ales acum când studiul legilor nu reclamă altă pregătire decât cunoaşterea alfabetului. De ce atâta scremut pentru a realiza un bun colaborator la împărţirea dreptăţii? Titlul de „doctor", stagiu de trei ani, examen de liberă practică cu caracter eliminatoriu din corpul „aşa de select" al advocaţilor, filtrul ruginit al unor examene universitare, balastul unor taxe insuportabile din partea celor săraci, etc. Va veni o vreme când legile ţării vor trebui să fie redactate pe înţelesul tuturor, va trebui să se curme odată mascarada secretului pontifical în cunoaşterea şi tălmăcirea legilor, secret moştenit ca zestre spirituală, din timpuri străvechi. Noi ne vom face un ideal din simplificarea şi vulgarizarea normelor de conduită socială şi juridică, nu numai pentru a da expresie concretă tendinţelor vremii, dar pentru a face din fiecare cetăţean o celulă vie şi conştientă de funcţiunea sa într'o societate armonic şi organic desvoltată. Astăzi evident că cunoaşterea elgilor constituite o meserie lucrativă, care presupune o ucenicie de lungă durată, dar bine înţeles sub pretextul garanţiilor „profesionale" nu putem prelungi această ucenicie trei decenii pentru a asigura liniştea moşilor înţelepciunii consacrate de o aproximativă experienţă.

Toţi studenţii facultăţilor de drept sunt autodidacţi. Profesorii îşi rezumă activitatea în a fabrica manuale de exegeză juridică şi în funcţiunea de gardieni spirituali, intrând în exerciţiul funcţiunii în perioada examenelor. Atât. Un student universitar care se pregăteşte în „nobila ştiinţă a dreptului" poate descifra savantele manuale şi întortochiatele coduri uzuale păzind purceii sau bobocii pe pajiştea satului său natal.

Atunci ce rost mai are prelungirea studiilor universitare peste timpul de trei ani, izolând pe fiecare tânăr de beneficiile materiale şi morale ale practicei profesionale singură în stare a-l pune în contact cu viaţa, cu resorturile adevărate ale disciplinei, ce nu se pot cunoaşte în mod deplin decât în lupta pentru drept? Rostul îl vom vedea mai târziu, explicaţia, fiind foarte simplă pentru cei ce înţeleg senzul frământărilor epocei noastre în general şi-ale societăţii româneşti în special.

Deocamdată să trecem la a doua categorie de studenţi nemulţumiţi: mediciniştii. Perioada de ucenicie sau de şcolaritate care li se impune este de zece ani, încărcaţi de mizerie, de chin şi de taxe exorbitante. „Specializare obligatorie de patru ani după absolvirea facultăţii" încadrată însă în perioada de şcolaritate. Dispoziţia aceasta stupidă, pe lângă cauzele generale pe care le vom vedea, mai are unele apropiate: teama concurenţei profesionale şi proliferarea patologică a cadrelor învăţământului medical. Fiecare catedră se înmulţeşte prin sciziparitate şi aceasta tendinţă pare că nu are nici o limită. Dacă se va continua pe calea acestui soi de specializări vom avea câte o sută de conferenţiari de fiecare materie. O să ajungem să avem profesori universitari numai pentru regiunea buricului sau pentru palparea sânilor. Şi toată această liotă de savanţi cu renume mai mult sau mai puţin mondial, are nevoie de a fi ascultată şi plătită cum se cade. Specializarea nu poate constitui o problemă de şcolaritate ci de conştiinţă profesională. Orice profesionist liber sau chiar salariat, fără a fi silit de nimeni, în afară de propria sa conştiinţă, urmăreşte din consideraţiuni de demnitate şi prestigiu desăvârşirea cunoştinţelor sale. Societatea cu exigenţele ei multiple exercită un control mult mai riguros şi mai precis decât autoritatea legal constituită care în majoritatea cazurilor hotărăşte anapoda. (Aceasta se petrece în mod obişnuit în societăţile organizate sub semnul regimului de clasă).

Celelalte facultăţi n'au nimic de revendicat în ceeace priveşte latura profesională, ci numai în chestiunea piedicilor materiale puse în calea libertăţii învăţământului superior, piedici constând din taxe exagerate. Solidaritatea tinerească a fost promptă şi impresionantă. O simplă iluzie a fericirii, iluzia unei profesiunii libere sau salariate menite să asigure o existenţă comodă, a fost în stare să declanşeze energiile tinereşti ameninţate în expansiunea lor naturală de o serie de măsuri vizibil şicanatoare. Presa de toate culorile sau mai exact presa de toate nuanţele conservatoare, privind numai aparenţa conflictului dintre studenţimea nemulţumită şi autoritatea supremă, a şi găsit explicaţia: tergiversarea vinovată a discuţiilor unui proiect de lege sau întrelăsarea lui în comisia legislativă a camerei, vina manifestaţiilor studenţeşti purtând-o un oarecare domn bine, Stoianovici. O seamă de oameni „binevoitori şi filantropi" au intervenit pe lângă forurile competente, dar fără rezultat. Atunci bine-au făcut studenţii patrioţi că au întrebuinţat metoda violenţei şi vor trebui să continue până li se va face completă „dreptate". Aceasta-i opinia generală a presei care-şi scoate argumentele din traista tradiţiei sfinte. După noi, altele sunt cauzele conflictului. Sintetizând, le putem reduce la una singură: 1) In capacitatea Statului român, stat burghez, grefat pe o societate în majoritatea ei sdrobitoare, primitiv agrară, de a suporta luxul unei prea puternice pături intelectuale. In România, statul este singurul „burghez", care-ar putea oferi debuseu pentru plasarea absolvenţilor universităţilor. Foarte rar găseşti un profesionist într'adevăr liber în această ţară. Şi este explicabil acest lucru: pătura burgheză şi aşa destul de subţire şi neputincioasă, trecând datorită crizei generale economice printr'un proces de completă pauperizare, fiind lipsită de mijloace materiale de rezistenţă, apelează tot la Stat. Şi Statul român, între aspiranţii la biurocraţie sau la „aşa zisele profesiunii libere" şi burghezii creatori de valori materiale, preferă pe cei din urmă. Burghezia română a fost surprinsă de evenimente foarte slab pregătită, aşa că ea nu numai că nu poate oferi debuşeu pentru munca tehnică superioară sau intelectuală, dar ea însăşi apelează la asistenţa Statului. Pătura rurală nu poate ajuta cu nimic cel mult... poate furniza elemente proaspete pentru îngroşarea rândurilor proletariatului intelectual.

Spirit de castă care tinde să paralizeze libera concurenţă, teoria garanţiilor profesionale, toate acestea sunt simple pretexte. Motivul adevărat al legiferării „şicanelor şi piedicilor" universitare este spaima proletariatului intelectual, datorită faptului incapacităţii Statului de a creia debuşeu tuturor forţelor libere degajate prin cultură. Proletariatul intelectual, astăzi o realitate în România, este o massă de manevră revoluţionară admirabilă. Desigur că oricare proletariat poartă în sânul lui un potenţial revoluţionar uşor de pus în mişcare, dar cel intelectual, adăugă o nouă forţă nemulţumirii născute prin faptul nedreptăţilor orânduirii, adăugă conştiinţa propriei sale îndreptăţiri la o viaţă mai demnă şi mai bună.

Aceasta este singura ezplicaţie reală a mişcării studenţeşti de azi, care numai este nici patriotică, nici antisemită. Problema gravă a existenţei a trezit studenţimea la o nouă conştiinţă: conştiinţa intereselor sale profesionale, mult mai importante pentru asigurarea viitorului ei, decât toate imnurile naţionale laolaltă!

Totuş această generoasă studenţime, nu ştie ce-o aşteaptă. Ii putem spune noi: şomajul. Toată trena de mizerii şi suferinţe a proletariatului de uzină sau slujbaşului mărunt rămas pe drumuri. Revendicările ei actuale, sunt copilării pe care clasa posedanţilor şi guvernanţilor din România le serveşte ca diversiune politică. S'ar putea formulă un program precis de revendicări studenţeşti, dar studenţii n'au elementele de judecată pentru a înţelege acest lucru şi-apoi realizarea acestui program ar duce la desfiinţarea regimului de clasă şi de privilegii culturale, astăzi în floare. Iată-l:

1) Libertatea învăţământului superior în senzul democratizării integrale a universităţilor.

2) Gratuitatea completă pentru studenţii lipsiţi de mijloace (scutire de taxe şcolare, timbre, etc.).

3) Intreţinerea completă a celor săraci.

4) Crearea condiţiunilor necesare unei normale desvoltări intelectuale şi profesionale a studentului.

5) Imbinarea muncii studentului, pentru existenţă cu munca sa de pregătire profesională.

6) Inmulţirea şcolilor superioare tehnice (academii tehnice) şi reducerea celor pur speculative, atât în ceeace priveşte numărul lor, cât şi numărul studenţilor. **Numerus clausus la facultăţile de: drept şi litere.**

7. **Obligaţiunea formală şi legală a Statului de a plasa conform pregătirei pe oricare absolvent** al vre-unei facultăţi, aceasta fiind o datorie elementară a unui Stat civilizat.

8) Ca o garanţie legală a respectării principiului democratizării integrale a învăşământului public în general şi-a celui universitar în special, să se desfiinţeze pe viitor toate examele de „intrare sau ieşire" din oricare şcoală a Statului, fixarea valorii fiecărui student sau elev putându-se face în perioada şcolarităţii printr'un simplu cazier şcolar, care va conţine observaţiunile cotidiane ale maestrului. Ar mai fi o mulţime de detalii şi de deziderate secundare, dar în linii generale cam acestea ar fi revendicările studenţeşti, care-ar putea scăti pe actualii purtători de iluzii, de mizeriile ce-i aşteaptă în viitorul apropiat.

Se pune logic întrebarea: poate Statul român să facă faţă acestor cerinţi, în forma organizaţiunii sale actuale şi cu mijloacele de care dispune astăzi? Răspundem categoric: nu. In actualele împrejurări programul său cultural nu poate fi decât acesta:

1) Desfiinţarea uni număr covârşitor din şcoalele secundare.

2) Numerus clausus expres hotărît sau deghizat sub forma unor taxe exorbitante.

3) Desfiinţarea căminurilor, cantinelor şi a tuturor ajutoarelor acordate în bani sau în natură.

Astăzi fiind pus în faţa unei situaţii complicate, a unoor probleme greu de rezolvat, recurge la şicane de tot soiul, mărind taxele, prelungind şcolaritatea etc. Este constrâns, din necesitatea conservării orânduirii burgheze, să facă acest lucru, căci dacă nu va lua măsuri la vreme, şandramaua va sări într'o bună zi în aer. Se înşeală însă şi Statul, crezând că îşi salvează fiinţa şi odată cu el privilegiile posedanţilor, paralizând procesul de culturalizare a ţării, fiindcă astăzi progresele tehnice şi mizeria masselor sunt suficiente elemente de revoluţionare a societăţii; se înşeală şi studenţii în speranţele lor de a-şi croi o existenţă onorabilă şi confortabilă după ucenicia şcolară, în actuala orânduire socială. Pot mai bine pregăti de pe acum un bucheţel de flori vestede pentru a-l depune pe mormântul profesiunilor aşa zise liberale. Trăim într'o epocă de forţate încadrări colective, când ideia libertăţii este înlocuită cu conştiinţa necesităţii, când hazardul sub semnul căruia trăim azi, va fi înlocuit de certitudinea existenţei individuale şi colective privite în legătura lor indisolubilă şi în ansamblul lor.

Mişcarea studenţească este un simptom care revelează chinurile unei societăţi în plină prefacere structurală. Dacă ar pricepe aceşti tineri entuziaşti semnificaţia propriei lor nemulţumiri, numai această înţelegere ar însemna o revoluţie. Dar deocamdată violenţele lor n'au scopuri hotărîte. Sunt manifestări de energie juvenilă ieşită din matcă şi care nu şi-au găsit încă albia cea adevărată. Totuş, noi ne bucurăm din tot sufletul privind acest superb spectacol tineresc, fiindcă noi, spre deosebire de oamenii înţelepţi şi cumpăniţi ai acestei ţări, avem cultul violenţei creatoare a masselor, a cărei declanşare punctează marile răspântii ale istoriei. Chiar o mică grevă, care pentru mulţi n'are nici o însemnătate, pentru noi prezintă interesul oricărei mişcări educative şi regeneratoare pentru masse, arătându-le calea spre eliberare. Intelectualii patrioţi şi patriotarzi au trădat întotdeauna interesele masselor exploatate, în afară de câteva exemplare, rare care-au salvat prestigiul umanităţii. S'ar putea însă ca studenţii români să facă excepţie, formând posturile de avantgardă ale masselor româneşti. S'ar putea, şi dacă acest lucru s'ar realiza cu drept cuvânt ar trebui să i se umple sufletul de mândrie acestui neam de plugari vânjoşi.

Toader Săpânţanul.

P. S. Guvernul nu vrea să pună în mişcare maşina de fabricat legi inutile, lipsite de eficacitate, sub presiunea străzii. Adică cum stă chestia: nu vrea să lase impresia în opinia publică de incapacitate şi lipsa de prestigiu, fiind silit de greva studenţilor, de a cârpi stupida lege a advocaţilor şi pe cea a învăţământului superior. Să fie sănătos. Astăzi, burghezia nu mai are vreme de a se gândi la chestiuni de decor şi de prestigiu, problema centrală fiind pentru dânsa salvarea propriei sale existenţe. Ar trebui să ţină cont de acest lucru şi „cruntul" domn Argetoianu şi

(Urmare pe pag. 6)

© BCUCluj

Mişcarea studenţească

(Continuare de pe pag. 5)

năbădăiosul domn Iorga. Mai ales că legile votate şi-aşa vor fi inoperante pentru starea celor ce le reclamă. Fie că le aduce fie că nu, rezultatul este acelaş, numai că acum satisfacerea protocolului legislativ va scoate pentru câtva timp guvernul din impas. Restabilirea unui echlibru chiar aparent numai, este absolut indispensabilă pentru ciocoii ţării. Jocul de-a prestigiul autorităţii, pare astăzi pueril, fiindcă nimeni nu mai crede în mistica coerciţiunii, ci în comandamentele vitale ale existenţei. Spune şi D-ta cetitorule, ce efect poate avea în conştiinţa unui contemporan, acest răspuns cu conţinut perimat, dat de premierul României: „am primit un avertisment din partea unui grup de studenţi, prin care nu se acordă un armistiţiu până Luni. Sunt avertizat că, dacă până Luni nu voi începe discuţia legii advocaţilor, se va trece la măsurile ce s'au hotărît la cantina studenţilor. Admit să iau în discuţie legea avocaţilor când voi crede eu, (da, dacă ţara asta ar fi a „matale"), iar nici decum în marginea unui armistiţiu dictat de copii din stradă". Numai că „copii din stradă" acei „săraci" pe cari îi dispreţuiţi formează 90% din massa studenţească dacă nu mai mult, şi la un moment dat aceşti „copii mari" ar putea aduce grave avarii prestigiului excelenţei voastre, proţăpită în fruntea intereselor ţării, cu care pare să se confundă deocamdată. Copii aceştia pot să tălmăcească într'o bună zi aşa cum trebuie principiul capilarităţii sociale, principiu viu pentru masse, considerate ca un fel de materie primă din care se extrag talentele necesare diverselor trebuinţe ale protipendadei. In acea clipă se vor spulbera în vânt toate minciunile morale cu care tinereţea este îndopată la toate ocaziile.

Protecţionism industrial

Nici odată morala consumatorului nu se împacă cu morala producătorului. Adevăratul nemulţumit; care dă alarma la orcice înregistrare de urcare a preţurilor este consumatorul urban, cel rural ataşându-se curentului de protestări mai mult prin imitaţie. Toată campania antiprotecţionistă tinzând la reducerea şi în unele cazuri la abolirea tarifelor vamale, este dusă de falanga patrioţilor integrali, de către aceia cari ar trebui să figureze în primle rânduri ale apărătorilor economiei naţionale. Un val de agrarianism nesănătos, sau mai direct de ruralism radical, s'a înstăpânit în sufletele valachilor, vecinii unei uriaşe republici, care-şi cheltuieşte ultima energie pentru industializarea şi tehnicizarea întregei economii naţionale. Şi ceia ce pare mai straniu, este faptul că unii din tre duşmani indrustrializării forţate a României, militează pentru autarchia noastră economică. Işi poate orcine închipui, ce rai pământesc — ar înfori în interiorul unui Stat agrar, autarchic, a cărui economie n'ar putea lua contact cu tehnica decât în domeniul industriei alimentare. — Desigur că dacă conducătorii, politici ai ţării, ar fi conştienţi de misiunea lor şi serioşi, n'ar ţine cont de balivernele de presă, debitate de câţiva inşi nepricepuţi. Industria zahărului, a hârtiei, a postavurilor a petrolului, începuturile de industrie metalurgică grea, (Reşiţa), toate au fost atacate indiferent dacă corespund structurii noastre economice şi posiblitiăţilor noastre de creaţie sau nu. Pe lângă lipsa de înţelegere, întâlnim o revoltătoare lipsă de perspectivă şi de orgoliu naţional. Este aproape de mintea oricui că industrializarea României nu se poate face decât forţat şi integral, cu sacrificiile impuse în mod firesc de orice început de industrializare şi că această industrializare este condiţia sinequa non a progresului şi siguranţei noastre politice. — Credem că numai este nevoie să invocăm toate argumentele care pledează pentru politica de protecţiune vamală a industriei noastre, fiindcă de-atâtea ori le-am arătat în această gazetă. — Ţinem să sublinieem un fapt: în vremea cartelărilor internaţionale, abolirea tarifului vamal n'ar influenţa întru nimic situaţia consumatorului, a cărui elegie este cântată pe toate strunele, în schimb ar slăbi capacitatea de reşistenţă sau ar distruge chiar industria noastră în care s'au investit capitaluri de miliarde. Intrarea într'un cartel a unei industrii incipiente, ar pune-o într'o stare de inferioritate.

Vrem să protejăm consumatorul? Nu atacând tarifele vamale, acest cordon sanitar al economiei naţionale, ci controlând prin îndrumare procesul de investiţie şi perfecţionarea utilajului naţional, impunând anumite cote de investiţie pe cale legală din renta capitalului împiedecând luxul prin impozite, ajutând prin îndrumare procesul de naţionalizare a producţiei pentru a realiza un preţ de cost cât mai mic, să se controleze sever trusturile şi cartelurile pentru a se împiedeca realizarea de câştiguri ilicite, protejate pe deasupra de tariful vamal, să se creieze condiţii obiective pentru atohtonizarea capitalului industrial etc.

Cu toate că se desemnează unele tendinţe de regrupare a forţelor economice pe un plan internaţional, totuşi noi nu vedem încă posibilitatea abolirii tarifelor vamale, fiindcă o asociaţie voluntară a diverselor economii naţionale are ca scop prosperitatea tuturor economiilor asociate fără a se periclita progresul vreuneia din ele

* * *

P. T.

Câteva porunci ale bunului român în chestia revizuirii tratatelor

1. — Să cultive prin toate mijloacele alianţele sincere şi preţioase cunoscându-şi prietenii devotaţi şi aspiraţiile lor.

2. — In politica externă să aibă o unică şi exclusivă atitudine: militarea pentru înarmarea naţiunii până'n dinţi după ultima expresie a tehnicei războiului. In această privinţă este edificator discursul ducelui Mussolini ţinut la Florenţa: „Sul disarmo (asupra desarmării). Se ştie că ducele se numără printre protagonieştii revizuirii tratatelor, sprijinind în acest scop acţiunea Ungariei. In locul ideii de pace, ilustru dictator promite florentinilor o mare paradă militară cu puşti, mitraliere, tunuri, tancuri, avioane, pentru a demonstra vigoarea „războinică" a poporului italian, le promite realizarea tonă cu tonă a programului de construcţii navale, şi aceasta o face tocmai în toiul discuţiilor problemei dezarmării. Poporul italian nu poate avea decât: prieteni devotaţi sau duşmani hotărîţi, pentru că aşa cere securitatea lui.

3. — Fortificaţii permanente la frontierele care ne despart de duşmani ireductibili.

4. — Să înveeţe mânuirea tuturor armelor.

5. — Să nu se dispreţuiască tunurile mici cu tragere rapidă, fiindcă sunt de un efect desăvârşit; asta nu însemnează că trebue să neglijeze tunurile mari, care, pe lângă efectele materiale au strălucite efecte morale, înspăimântând adversarul. Tunurile mari să fie de ultimul calibru cucerit de tehnica războiului.

6. — Chimia războiului şi aviaţia sunt foarte bune mijloace de combatere efectivă a revizionismului activ, mai ales în momentul unei agresiuni neasteptate. Pentru acest motiv trebue desvoltate industriile respective în ţara noastră, pentru satisfacerea cel puţin în parte a necesităţilor războiului.

7. — Să-şi dea seama în mod obiectiv de următoarele condiţii ale existenţei noastre ca popor:

a) Nu ne putem desvolta decât în actualele graniţe care trebue să rămână intacte.

b) Care este forţa noastră reală: socială, politică, economică, financiară, morală şi militară.

c) Cum am putea desvolta armonic forţele componente ale naţiunii noastre.

d) Ce foloase putem trage din situaţia noastră geografică, de popor situat la intersecţia a două lumi, una nouă care se naşte şi alta veche care agonizează. Se ştie că unele dintre marile puteri ale occidentului stau pe vulcan. Să exploatăm acest lucru, solidarizându-ne cu cei mici pentru a forma o forţă colectivă puternică, şi aproopiindu-ne de unii dintre cei mari profitând de conflictele dintre dânşii.

e) In chestia minorităţilor să nu avem în vedere decât ideea de stat unitar, ca supremă sinteză a aspiraţiilor noastre. Politica libertară a concesiunilor culturale şi politice, ar putea deveni creuzotul dezagregării noastre, dacă nu vom şti să punem botniţă tendinţelor centrifugale.

f) Să interzicem total intrarea în ţară a gazetelor şi revistelor revizioniste şi mai ales a presei maghiare.

8) Să facem reforme sociale şi economice cât se poate de radicale, să nu ţinem cont de opinia nimănui din afară în această materie, singura noastră ţintă fiind satisfacerea deplină a intereselor materiale şi culturale a masselor, ridicându-le standardul vieţii şi făcându-le apte de a rezista oricărei agresiuni externe. Imprejurările speciale ale României, departe de a fi nefavorabile unor asemenea înfăptuiri, ba din contra sunt minunat împletite pentru realizarea maximului de progres în toate domeniile vieţii publice. Faţă de firava ooligarhie maghiară, complet falimentară noi putem spune o democratizare integrală a vieţii noastre de Stat.

9. — Să nu pierdem nici o ocazie de a slăbi vecinii periculoşi.

10. — In sinoadele internaţionale, unde se predică demagogic pacea pentru cei mici, socotiţi drept cobaii de experienţă ai celor mari, să repetăm până la saturaţie cele câteva date elementare, de statistică demografică, care privesc centura districtelor de frontieră şi dacă este nevoie să arătăm tot în cifre configuraţia etnică interioară. Să nu uităm nici argumentaţia istorică.

11. — Să demonstrăm prietenilor pentru o mai bună înţelegere şi duşmanilor pentru a le închide gura, că faţă de duşmanii poporului român, acesta posedă superioare calităţi de rasă, şi că este în stare acest popor liber să creieze noi valori culturale, preţioase pentru augmentarea patrimoniului umanităţii.

12. — Şi pentru a încorona opera noastră de popor harnic cu succes, să nu pierdem niciodată din vedere adagiul: „Si vis pacem, para bellum".

Să se ştie că nu vom ceda nici un deget de pământ fără ca adversarul să guste măcar un pic din splendorile războiului.

Având în vedere toate acestea, putem spune că „suntem gata să îmbrăţişem orice formulă de pacificare şi restaurare europeană: uninue europeană, sau diverse uniuni regionale, uniuni vamale sau simple asociaţii comerciale de State (trusturi) pe baze de tarife preferenţiale, putem accepta chiar formula unei federalizări europene, economico-politice, dar nu ne vom lăsa niciodată traşi pe sfoară de diferitele imperialisme mari şi mici sub pretextul regrupărilor de forţe pe un plan vast internaţional, pentru salvarea „civilizaţiei sau alte asemenea gogoşi.

Acei care se erijează în apărători ai actualei orânduiri numită civilizaţie, n'au decât pentru o aşa glorie să facă toate sacrificiile. Noi n'avem nimic de sacrificat şi mai ales teritorii fiinţa noastră actuală confundându-se cu realitatea noastră etnică, identificându-se cu destinele noastre permanente. Deficienţa aparatului nostru diplomatic, în afară de formidabila figură a d-lui Titulescu, care ar trebui printr'o susţinută şi dârză contrapropagandă să contracareze campania de revizuire germană, italiană, bulgară, fino-maghiară, etc. trebue s'o reparăm prin dârza rezistenţă a unui popor conştient de forţă şi situaţia lui geografică privilegiată.

Se.

Situaţia guvernului

Majorităţile sunt incoherente şi nedisciplinate, iar opoziţia care a început lupta de răsturnare, nu urmăreşte încă destul de sistematic această luptă. Aparenţa arată că atacurile ar fi concentrice, dar de fapt nu s'a ajuns (şi ne surprinde neplăcut această situaţie), la un desăvârşit acord în acaestă privinţă. Când este vorba de înlăturarea unui sistem aşa de primejdios, instaurat cu scopul hotărît de a se rupe cu tradiţia democratică, nu poate fi întrebuinţată decât una şi aceiaş metodă: lupta cu toate mijloacele, în parlament şi în afară pentru schimbarea de regim. Se spune că actualul guvern de tehniciani îşi prelungeşte agonia prin artificiul prelungirii sesiunii şi prin toleranţa opoziţiei. Opoziţia atacă în mod necoordonat, deşi scopul urmărit este acelaş: salvarea ideii de partid şi odată cu ea restabilirea ordinei democratice.

Astăzi, partidele politice atât de mult hulite, oferă unui guvern anemic ceiace majorităţile sale îi refuză.

Când între guvern şi majorităţi există disacord, prelungirea acestei stări de lucruri, pare stranie chiar pentru un guvern de tehniciani, fiindcă aceste majorităţi au fost „făcute" pentru a-i motiva prezenţa la cârma ţării.

Situaţia politică începe să se clarifice.

Trustul proştilor prezumţioşi a făcut întotdeauna ravagii, în toate societăţile omeneşti. Şi ceiace pare straniu este rezistenţa lor, fiindcă niciodată nu-s prea mulţi la număr.

Primăria Municipiului Cluj.
Nr. 6058—1932.

A V I Z.

Primăria Municipiului Cluj aduce la cunoştinţa locuitorilor îndreptăţiţi la izlazul comunal, că pentru folosinţa acestui izlaz va încheia contracte cu locuitorii învoiţi, cari sunt invitaţi să binevoiască a se prezenta în acest scop în zilele dela 25 Martie până la 1 Aprilie 1932 ora 8—14 zilnic, în biroul Maieriştei Centrale, Calea Traian Nr. 19, aducând cu sine acte doveditoare privitor la proprietatea vitelor pentru învoire.

Preţul păşunatului pro cap de vită s'a fixat pe anul 1932:

pt. păşunea	Lomb câte	180 lei
„ „	Sopor câte	180 „
„ „	Tarcea (viţele)	180 „
„ „	Tarcea (vaci)	270 „
„ „	Tarcea (vaci)	270 „
„ „	Tarcea (boi mari)	270 „
„ „	Tarcea (junci)	180 „
„ „	Tarcea (cai mari)	405 „
„ „	Tarcea (mânzi)	270 „
„ „	Valea Caldă(vite mari	270 „
„ „	Valea Caldă (vite mici	180 „
„ „	Sub Galcer şi Gârbău (vite mari	270 „
„ „	Sub Galcer şi Gârbău (vite mici)	180 „

Cluj, la 22 Martie 1932.

Primăria Municipiului Cluj.

Redactor responzabil:
BAZIL GRUIA

Tipografia „Cartea Românească", Cluj, Calea Dorobanţilor 14.

© BCUCluj